

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Наталії Статівці,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента – кандидата наук з державного управління, доцента, доцента кафедри управління персоналом та підприємництва ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна **Бублія Максима Петровича** на дисертаційну роботу Костеннікова Дмитра Михайловича «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Сучасна ситуація в Україні, яка визначається як наслідком тривалої війни, так і гострими демографічними викликами, змушує країну шукати нові джерела розвитку та інноваційні підходи до вирішення проблеми зменшення економічно активного населення. У цьому контексті питання публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили набуває особливої актуальності. Сучасні глобальні процеси, зокрема цифрова трансформація та зростання конкуренції за таланти, створюють умови, коли країни, здатні швидко адаптуватися та впроваджувати інноваційні механізми залучення висококваліфікованих фахівців, мають значну перевагу. Для України, що переживає кризу через війну, важливо не лише повернути власних співвітчизників, але й залучити кваліфікованих мігрантів, зокрема представників діаспори та цифрових кочівників, які можуть стати рушійною

силою для післявоєнного відновлення економіки. Тому вибір цієї теми зумовлений необхідністю розробки комплексної стратегії, яка забезпечить ефективну інтеграцію іноземних експертів у національну економіку.

Обґрунтування актуальності теми також полягає у зростаючій ролі цифрових технологій у сучасному світі, які відкривають нові можливості для забезпечення прозорості, ефективності та оперативності державного управління. Запровадження інтегрованих цифрових платформ може значно покращити процеси прийняття рішень у сфері імміграційної політики, забезпечуючи координацію між різними державними та приватними структурами. Це дозволяє створити адаптивну систему, здатну швидко реагувати на зміни в економічних та соціальних умовах, що особливо актуально в контексті післявоєнного відновлення. Крім того, сучасні глобальні тенденції свідчать про зростаючу конкуренцію між країнами за залучення висококваліфікованої робочої сили, і Україна, зі своїм багатим потенціалом і наявними ресурсами, повинна використати цей шанс для впровадження інноваційних механізмів, які забезпечать залучення та інтеграцію кваліфікованих кадрів і зокрема іммігрантів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконувалося в рамках фундаментальної теми «Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального інноваційного розвитку» (№ 0116U007247), де здобувач підготував рекомендації до щорічних кафедральних звітів стосовно організаційного механізму залучення іммігрантів. Одночасно робота інтегрована з прикладною темою «Розвиток сільських територій України в умовах децентралізації: виклики та можливості» (№ 0119U001388), де автор розробив пропозиції щодо цифрових кочівників і аналізу стану ринку праці. Це свідчить про системний підхід і практичну орієнтованість дослідження, виконаного як позаштатна діяльність молодшого наукового співробітника.

Характеристика основних положень роботи

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. присвячене вивченню та удосконаленню механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні в умовах післявоєнного відновлення. Робота має добре структуровану організацію, що включає вступ, три розділи з відповідними 9-ма підрозділами та висновками до розділів, а також заключні висновки, список використаних джерел і додатки. У вступі автор детально обґрунтовує актуальність теми, зважаючи на гострі демографічні виклики, зменшення економічно активного населення та необхідність залучення кваліфікованих іммігрантів, зокрема цифрових кочівників та представників української діаспори. Вступ також висвітлює сучасний контекст глобальних тенденцій у сфері імміграційної політики, зокрема цифровізації та зростаючої конкуренції за таланти, що підсилює потребу в розробці ефективних механізмів публічного регулювання. Автор формулює мету дослідження, завдання, об'єкт та предмет, а також описує застосовану методологію, яка поєднує системний аналіз, порівняльний метод, експертну оцінку, логічне узагальнення та методи синтезу, що створює надійну основу для подальшого аналізу і формування практично орієнтованих рекомендацій.

Перший розділ роботи присвячено теоретико-методологічним основам публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. У цьому розділі детально розглянуто концептуальні засади та теоретичні моделі, які формують базу для подальшого регулювання імміграційних процесів у країні. Автор аналізує найбільш впливові теорії та концепції публічного регулювання, окреслюючи їх сучасний прояв в Україні в період 2022–2024 рр. Особлива увага приділяється групуванню факторів успіху інтеграції прибулих кваліфікованих мігрантів, що дозволяє визначити ключові індикатори для оцінки ефективності існуючих механізмів. Розроблено мотиваційний механізм, орієнтований на категорію іммігрантів «власників бізнесу цифрових кочівників», який має потенціал стати ключовим елементом оновленої стратегії державної міграційної політики України. Крім того, уточнено

компонентний склад існуючих механізмів публічного регулювання, визначено суб'єкт ініціювання, відповідальні органи та основні ресурсні та політичні обмеження, що дозволяє комплексно охопити проблематику інтеграції кваліфікованої робочої сили.

Другий розділ зосереджується на аналізі стану сучасної державної політики щодо імміграції та інтеграції кваліфікованих трудових ресурсів в Україні. Автор проводить критичну оцінку нормативно-правового та інституційного забезпечення, порівнюючи український досвід з кращими світовими практиками. Розглядаються історичний контекст і сучасні тенденції, що визначають зміни в імміграційних процесах, а також здійснюється аналіз результативності державних програм, що впроваджуються для залучення та інтеграції кваліфікованої робочої сили. Оцінка узгодженості державних стратегій із національними пріоритетами розвитку та в контексті євроінтеграції дозволяє виділити основні проблеми, пов'язані з фінансуванням, координацією міжвідомчої взаємодії та масштабністю програм, що, у свою чергу, обґрунтовує необхідність подальшої розробки інноваційних рішень.

Третій розділ присвячено удосконаленню механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили шляхом розробки мотиваційних та організаційно-інтеграційних механізмів. У цьому розділі автор пропонує використання єдиного комплексу заходів, попередньо відібраних на основі кращої практики і українського досвіду, для стимулювання іммігрантів до офіційного працевлаштування. Представлено пропозиції щодо оптимальної конфігурації організаційно-інтеграційного механізму, що включає три групи фінансово недорогих публічно-управлінських новацій, які можуть бути співфінансовані з державного бюджету. Практична значущість цих результатів полягає у можливості їх впровадження в систему державної політики, що дозволить забезпечити ефективне залучення та інтеграцію кваліфікованих кадрів, сприяючи відновленню економіки та розвитку соціально-економічної інфраструктури в

Україні.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. представляє комплексний аналіз та розробку інноваційних механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні з метою підтримки післявоєнного відновлення. Одним із ключових наукових результатів є розробка мотиваційного механізму публічного управління для категорії іммігрантів – «власників бізнесу цифрових кочівників». Уперше автор детально обґрунтовує потенціал цієї категорії як рушійної сили для відбудови країни, розробляючи інтегровану модель, що включає шість основних принципів, забезпечуючих ефективність та адаптивність механізму в умовах змінного повоєнного середовища. Дослідження демонструє, що впровадження даного підходу може стати основою для оновлення «Стратегії державної міграційної політики України» до 2025 року, адже забезпечує синергію між залученням іноземних експертів і реінтеграцією українських кадрів.

Крім того, автор узагальнює теоретичні засади, що лежать в основі публічного регулювання імміграції, і проводить детальний аналіз факторів успіху інтеграційних процесів, що дозволяє визначити основні параметри для оцінки ефективності державної політики в цій сфері. Результати першого розділу роботи знаходять підтвердження у ряді наукових публікацій автора, що опубліковані як у вітчизняних, так і у міжнародних виданнях, що свідчить про високий рівень наукової новизни дослідження.

У другому розділі дисертації здійснено всебічну оцінку нормативно-правового та інституційного забезпечення імміграції кваліфікованої робочої сили в Україні. Автор порівнює український досвід із кращими світовими практиками, зокрема, аналізує підходи до регулювання міграційних процесів у країнах Європейського Союзу, США та інших розвинених країнах. В ході дослідження визначено, що чинний механізм публічного регулювання в

Україні має значні прогалини, зокрема, в плані фінансування, координації між різними державними органами та масштабованості програм. Автор обґрунтовує необхідність розробки нових інструментів, зокрема інтеграції цифрових платформ, які дозволять забезпечити оперативний обмін інформацією та підвищити ефективність прийняття рішень.

Водночас у цьому розділі акцентовано увагу на узгодженості державних програм із національними пріоритетами розвитку та євроінтеграційними вимогами, що дозволяє сформувавши комплексну модель, здатну відповідати сучасним викликам. Аналіз міжнародного досвіду сприяв виявленню ключових елементів, які могли б бути адаптовані до українських умов, що підтверджено результатами публікацій автора у журналах з високим імпаکت-фактором.

Третій розділ роботи зосереджується на розробці та впровадженні організаційно-інтеграційного механізму для заохочення іммігрантів до офіційного працевлаштування в Україні. Автор детально описує структуру цього механізму, яка включає три групи фінансово недорогих публічно-управлінських новацій, що можуть бути співфінансовані з державного бюджету.

Серед запропонованих інновацій – оптимальна конфігурація заходів для інтеграції іммігрантів у місцеві громади, удосконалення міжвідомчої координації та розробка механізмів управління репатріацією. Дослідження акцентує увагу на важливості цифровізації як інструменту для підвищення прозорості та ефективності, завдяки впровадженню єдиної інформаційної системи, що забезпечує синхронізацію дій державних і приватних структур.

Окрім цього, автор надає чіткі рекомендації щодо розробки нової державної імміграційної політики, що базується на принципах інклюзивності, адаптивності та цифровізації, і демонструє, як ці рекомендації можуть бути використані для покращення соціально-економічної інтеграції кваліфікованих кадрів. Загальний обсяг роботи підтверджується широким спектром публікацій: результати дослідження опубліковано у 17 наукових працях, що

демонструє високий рівень апробації авторських ідей та їх практичну значущість для сучасної державної політики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Аналіз двох анотацій, тексту дисертації та змісту фахових публікацій дисертанта дає мені змогу зробити висновок про достатню наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження

1) Практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження Костеннікова Д. М. є черговим ініціативним кроком у напрямі покращення державної імміграційної політики України, оскільки запропоновані механізми та рекомендації вже знаходять своє відображення у роботі органів публічної влади та у навчальних програмах. Зокрема, результати роботи були інтегровані в діяльність Головного управління Державної міграційної служби в Сумській області, що підтверджується офіційними довідками, а також використані для оновлення лекційних матеріалів у дисциплінах «GR-менеджмент: взаємодія з органами влади» та «Міжсекторальна політика та аналіз її ефективності» в ННІ «Інститут державного управління» ХНУ ім. В.Н. Каразіна.

2) Ці впровадження свідчать про практичну доцільність розроблених підходів, які сприяють оптимізації управлінських процесів, підвищенню

прозорості прийняття рішень та інтеграції інноваційних цифрових технологій у систему публічного управління, що є критично важливим для післявоєнного відновлення України.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Аналіз дисертаційної роботи та публікацій автора не виявив порушень академічної доброчесності, елементів фальсифікації чи фабрикації тексту.

Дисертація має традиційну структуру: анотацію, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 (у редакції від 12.07.2019 р.).

Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий. Дисертація читається легко, викликає зацікавленість досліджуваною проблематикою.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Тим не менш, робота не є досконалою і ідеальною: вона містить положення, які викликають професійну і наукову дискусію:

1) Перше зауваження – щодо ясності і контурів впровадження мотиваційного механізму (параграф 3.1). Автор вперше розробив мотиваційний механізм залучення кваліфікованих іммігрантів – «власників бізнесу цифрових кочівників». Проте необхідно більш детально аргументувати, яким чином цей механізм може бути практично апробований у різних регіонах України, враховуючи регіональні особливості ринку праці.

2) Параграф 2.2 дисертації докладно висвітлює правові та інституційні обмеження, що існують у системі публічного регулювання імміграції. Автор зазначає, що сучасний механізм страждає від фрагментарності міжвідомчої координації, що є перешкодою для ефективної

реалізації реформ. Однак залишається не до кінця роз'ясненим, яким чином запропоновані заходи здатні подолати ці інституційні бар'єри на національному рівні. Для покращення цього аспекту доцільно було б уточнити інтеграційні моделі, які б дозволили гармонізувати діяльність різних державних органів, зокрема через створення єдиних інформаційних платформ і координаційних рад, що сприятимуть більш оперативному обміну даними та спільному прийняттю рішень.

3) У дисертації детально розглядаються існуючі правові та інституційні обмеження, що впливають на ефективність публічного регулювання імміграції (див. параграф 1.2 та 2.2). Проте, зауважується, що запропоновані заходи мають певні недоліки в аспекті подолання фрагментарності міжвідомчої координації. Автор зосереджується на описі інституційних бар'єрів, але не дає повноцінного роз'яснення щодо механізмів інтеграції різних структур, таких як Державна міграційна служба, Міністерство соціальної політики та інші ключові відомства. Необхідно більш конкретно визначити, як можна узгодити їхню діяльність та створити єдину координаційну систему для оперативного реагування на виклики імміграційної політики. Рекомендовано розробити модель міжвідомчої координації, яка включатиме спільні інформаційні платформи та регулярні консультації між представниками різних органів влади для забезпечення ефективності реформ.

4) Дисертація Костеннікова використовує комплексний методологічний підхід, що поєднує порівняльний аналіз, системно-структурне моделювання, індукцію та дедукцію (параграф 1.3 та 3.2). Проте, хоча ця методологія дозволяє всебічно охопити проблематику, виникає питання щодо здатності обраних методів адекватно оцінювати динамічні аспекти цифровізації імміграційних процесів. Зауваження стосується необхідності розробки спеціалізованої методики, яка б дозволяла кількісно та якісно оцінювати вплив цифрових технологій на регулювання імміграції у післявоєнних умовах. Автору слід надати додаткові приклади використання

сучасних інструментів аналізу, таких як big data analytics чи системи штучного інтелекту, які сприятимуть точнішій оцінці ефективності впроваджених механізмів. Такий підхід дозволить більш глибоко зрозуміти змінні тренди та оперативно адаптувати управлінські рішення до швидкозмінного глобального середовища.

Загалом, висловлені зауваження не знижують позитивної оцінки дисертаційної роботи, а навпаки — надають змогу розглянути нові напрями вдосконалення і деталізації ключових аспектів дослідження. Такий підхід створює підґрунтя для поглибленої наукової рефлексії та істотно сприяє прискоренню впровадження передових технологій в практику державного управління, підвищуючи загальну результативність і актуальність дослідження.

Загальний висновок.

Представлена Костенніковим Дмитром Михайловичем дисертація «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну» (для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування») є завершеною науковою працею. Дисертація містить наукову новизну та практичну цінність. В дисертації відсутні порушення академічної доброчесності.

Структура та зміст дистанційної роботи повною мірою розкриває тему наукового дослідження та відповідає спеціальності. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р. «Порядок присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Структурно й змістовно дослідження відповідає вимогам відомчих документів, а Костенніков Дмитро Михайлович цілком заслуговує присудження йому наукового ступеня

доктора філософії у галузі публічного управління та адміністрування.

Офіційний рецензент

Доцент кафедри управління
персоналом та підприємництва
ННІ «Інститут державного
управління» Харківського
національного університету
імені В.Н. Каразіна, кандидат
наук з державного управління,
доцент

Максим БУБЛІЙ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:02:00 14.02.2025

Назва файлу з підписом: Бублій_М.П._рецензія на дис. Костеннікова.docx.asice

Розмір файлу з підписом: 33.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Бублій_М.П._рецензія на дис. Костеннікова.docx

Розмір файлу без підпису: 30.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Бублій Максим Петрович

П.І.Б.: Бублій Максим Петрович

Країна: Україна

РНОКПП: 2721501997

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 11:01:48 14.02.2025

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF9704000000996D730055D48302

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої
вченої ради Харківського
національного університету імені
В. Н. Каразіна професору
Наталії Статівці,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента – доцента кафедри економічної політики та менеджменту ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента **Косенко Віктора Вікторовича** на дисертаційну роботу Костеннікова Дмитра Михайловича «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Обґрунтування вибору теми «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну» є надзвичайно актуальним з огляду на сучасний контекст країни, що перебуває у фазі післявоєнного відновлення та переживає гострі демографічні виклики. Сучасна Україна стикається із скороченням економічно активного населення, значною еміграцією та нестачею висококваліфікованих спеціалістів, що безпосередньо впливає на економічну конкурентоспроможність та інноваційний розвиток держави.

Також важливим аспектом є соціально-економічний контекст: країна стикається з глибокою демографічною кризою, викликаною як війною, так і природним скороченням населення. Залучення кваліфікованих мігрантів може допомогти не лише компенсувати втрати робочої сили, але й сприяти

економічному зростанню, інноваційному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності на глобальному ринку. Розробка ефективних механізмів публічного регулювання імміграції є ключовою передумовою для формування нової, адаптивної міграційної політики, яка враховує як економічні, так і соціокультурні потреби. Це дозволить забезпечити стабільне відновлення країни, інтегруючи сучасні цифрові рішення, інституційні підходи та міжнародний досвід у комплексну стратегію, що має сприяти сталому розвитку України в післявоєнний період.

Як підсумок, я відзначаю, що формування ефективних механізмів публічного регулювання імміграційної політики стає ключовою задачею для забезпечення стратегічного відновлення економіки. Таке методологічно обґрунтоване дослідження, яке інтегрувало б сучасні теоретичні засади з цифровими технологіями, дозволило б створити адаптивні моделі управління, здатні враховувати як економічні, так і соціокультурні чинники. Це дає можливість розробити інноваційні підходи для залучення кваліфікованих фахівців – як з числа української діаспори, так і з глобального ринку, що в свою чергу сприятиме модернізації державного управління, підвищенню рівня соціальної інтеграції та створенню додаткової суспільної цінності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота ґрунтується на комплексному дослідженні в межах фундаментальної теми «Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального інноваційного розвитку» (№ 0116U007247), де внесок автора полягає у підготовці рекомендацій для щорічних кафедральних звітів щодо організаційного механізму залучення іммігрантів. Окрім того, дослідження проводилося за прикладною темою «Розвиток сільських територій України в умовах децентралізації: виклики та можливості» (№ 0119U001388), де підготовлено рекомендації до звіту щодо цифрових кочівників та аналізу ринку праці. Цей підхід підкреслює практичну цінність і наукову новизну

роботи.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. присвячене аналізу та удосконаленню механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні в умовах післявоєнного відновлення. Робота структурована у вигляді вступу, трьох розділів з відповідними підпунктами і висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, що забезпечує послідовне викладення наукових ідей. У вступі автор чітко обґрунтовує актуальність теми, зазначаючи, що сучасна демографічна криза, зумовлена війною, викликає потребу в залученні кваліфікованих іммігрантів – зокрема цифрових кочівників, працівників західних компаній та представників української діаспори, що можуть стати рушійною силою для економічного відновлення. Важливим елементом роботи є систематизація компонентного складу механізмів публічного регулювання: автор уточнює суб'єкт висування (ініціювання), органи, відповідальні за виконання, та визначає головний фактор, що забезпечує функціонування цих механізмів. Серед ключових компонентів – мотиваційний механізм заохочення кваліфікованих іммігрантів, розроблений для категорії «власників бізнесу цифрових кочівників», який включає шість принципів складових, що забезпечують його адаптивність у динамічних умовах післявоєнного відновлення. Дисертант також окреслює організаційно-інтеграційний механізм заохочення іммігрантів до офіційного працевлаштування, що передбачає оптимальну конфігурацію заходів за трьома напрямками: інтеграція іммігрантів у місцеві громади, підвищення ефективності державного управління та управління репатріацією.

Другий розділ дослідження присвячений аналізу сучасної державної політики щодо імміграції кваліфікованої робочої сили в Україні, узагальнюючи міжнародний досвід та визначаючи інституційні та нормативно-правові обмеження, що впливають на процес інтеграції. Автор

проводить порівняльний аналіз, використовуючи дані з офіційних джерел та доповідей міжнародних організацій, і робить висновок, що існуючі механізми потребують значних удосконалень для досягнення ефективності, що відповідає європейським стандартам. Третій розділ містить розробку авторських оригінальних, хоча і не безсумнівних підходів і пропозицій для удосконалення механізмів публічного регулювання імміграції, де особливу увагу приділено організаційним рішенням. Запропоновані ідеї базуються на інтеграції кращих практик міжнародних країн із специфікою українського законодавчого поля, що дозволяє сформувавши адаптивну модель для подолання сучасних викликів. Таким чином, основні положення дисертації визначають як концептуальні основи для модернізації імміграційної політики, так і практичні інструменти, які можуть бути впроваджені в систему державного управління, сприяючи інтеграції кваліфікованої робочої сили, економічному відновленню та соціально-економічному розвитку країни в умовах післявоєнного періоду.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. вирішує актуальне науково-практичне завдання удосконалення механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні з метою підтримки післявоєнного відновлення країни. Завдання дослідження полягало у створенні інноваційної моделі, здатної забезпечити ефективну взаємодію між державними органами, бізнесом та громадянським суспільством для залучення висококваліфікованих фахівців, що є критично важливим у сучасних умовах. Отже, основна мета була досягнута через розробку нових підходів до регулювання імміграційних процесів, що ґрунтуються на сучасних цифрових технологіях та інтеграції найкращих світових практик.

Першим важливим результатом (*пункт новизни «уперше»*) є розробка мотиваційного механізму публічного управління імміграцією, орієнтованого

на залучення «власників бізнесу цифрових кочівників». Автор вперше обґрунтовує необхідність створення спеціального механізму, який враховує інтереси потенційних іммігрантів, готових внести свій внесок у післявоєнне відновлення України. Цей підхід базується на шести принципах, що забезпечують адаптивність та ефективність моделі, та є основою для формування оновленої стратегії державної міграційної політики до 2025 року.

Другим, на мою думку, важливим результатом є використання єдиного комплексу заходів для стимулювання офіційного працевлаштування іммігрантів, розробленого на основі аналізу кращих практик і українського досвіду (*пункт новизни «удосконалено»*). Автор удосконалює існуючі підходи, пропонуючи оптимальну конфігурацію механізмів інтеграції, що охоплюють три ключові напрями: інтеграцію іммігрантів у місцеві громади, підвищення ефективності державного управління через координацію міжвідомчої взаємодії та управління репатріацією. Розроблені публічно-управлінські новації є фінансово ефективними та можуть бути співфінансовані з державного бюджету, що дозволяє значно покращити реалізацію політики у сфері імміграції.

Третім результатом (категорія: **удосконалено**) є вдосконалення підходів до виокремлення та групування факторів успіху політики інтеграції кваліфікованої робочої сили. Автор детально аналізує кращі інструменти інтеграції, що застосовуються у різних країнах, і формує для України власні висновки, які дозволяють виокремити основні індикатори ефективності. Це дозволяє адаптувати існуючі моделі до умов сучасної повоєнної реалії, забезпечуючи збалансованість між економічними, соціальними та правовими аспектами регулювання імміграції.

Четвертим значущим здобутком (категорія: **дістало подальшого розвитку**) є узагальнення та систематизація теоретичних засад публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. Автор обґрунтовує вплив основних теорій і концепцій на формування сучасної імміграційної

політики в Україні, вказуючи на їх еволюцію від традиційних підходів до інтеграції цифрових технологій. Це дозволяє представити суб'єктів і об'єктів публічного управління у вигляді комплексної системи, що функціонує за принципами захисної, економічної, політичної та правоохоронної регуляції. Отримані результати сприяють розробці рекомендацій, які можуть бути використані для подальшої трансформації державної політики.

П'ятим, на мою думку, важливим результатом (*пункт новизни «дістало подальшого розвитку»*) є оцінка узгодженості державних програм та стратегій щодо імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили з національними пріоритетами розвитку і євроінтеграційними вимогами. Автор проводить комплексний аналіз сучасного законодавства та інституційного забезпечення, виявляючи прогалини у фінансуванні та міжвідомчій координації. Результати дослідження свідчать про необхідність глибокого переосмислення існуючих механізмів для забезпечення ефективності регулювання, що дозволить залучити іноземні інвестиції і забезпечити стійкий розвиток ринку праці.

Шостим результатом є впровадження інноваційних цифрових рішень, що сприяють модернізації системи публічного управління імміграцією. Автор детально описує механізм інтеграції цифрових платформ, які забезпечують прозорість і оперативність прийняття рішень. Запропоновано створення єдиної інформаційної системи для координації роботи державних і приватних структур, що є особливо актуальним у контексті сучасних глобальних викликів. Цей підхід дозволяє оптимізувати адміністративні процеси та знизити рівень бюрократії.

Нарешті, сьомим результатом дослідження є формування рекомендацій для удосконалення державної імміграційної політики, що базуються на інтеграції фінансових, інституційних та технологічних стимулів. Автор підкреслює необхідність створення сприятливих умов для залучення кваліфікованих іммігрантів шляхом спрощення процедур отримання дозволів, надання податкових пільг та активного залучення приватного

сектора. Рекомендації спрямовані на забезпечення ефективної координації між державними органами, бізнесом і громадянським суспільством, що сприятиме не лише залученню нових кадрів, а й реінтеграції українців, які повертаються з-за кордону.

Таким чином, отримані наукові результати демонструють (1) авторський погляд на проблему і (2) високий рівень наукової новизни та практичної значущості дослідження. Розроблені механізми, що включають мотиваційні стратегії, організаційно-інтеграційні підходи, аналіз факторів успіху і впровадження цифрових технологій, забезпечують комплексне вирішення актуальної проблеми регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили в Україні. Отримані висновки та пропозиції можуть бути використані для трансформації існуючої імміграційної політики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. ґрунтується на всебічному аналізі сучасних наукових джерел, офіційних нормативно-правових документів України та зарубіжного досвіду, що забезпечує високий рівень обґрунтованості викладених наукових положень. Автор використовує широкий спектр методів дослідження, серед яких системно-структурний аналіз, порівняльний підхід, логічну дедукцію та синтез, що дозволяє всебічно розкрити проблематику публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. Ці методологічні підходи забезпечують достовірність висунутих положень і підтверджують їхню новизну, що є ключовим фактором для трансформації існуючих імміграційних механізмів.

Отримані висновки і рекомендації знаходять своє підтвердження у широкій апробації результатів, що демонструється публікаційною активністю автора у престижних наукових виданнях та участю в міжнародних конференціях. Автор детально обґрунтовує необхідність впровадження інноваційних цифрових рішень, які сприяють підвищенню

прозорості і оперативності управлінських процесів. Завдяки застосуванню сучасних методів, результати дослідження узагальнюють як правові, так і соціально-економічні аспекти регулювання імміграції, що дозволяє сформулювати рекомендації для подальших реформ у сфері публічного управління.

Загальна обґрунтованість роботи підтверджується системним використанням різноманітних джерел інформації – від офіційних нормативних актів до доповідей міжнародних організацій, таких як ОЕСР, UNHCR та Європейська комісія. Ретельний аналіз цих даних, а також значний обсяг публікацій автора, що включають численні наукові праці, свідчать про високий рівень дослідницької роботи. Отже, отримані наукові положення, висновки та рекомендації не лише відповідають поставленим завданням, а й є вагомим внеском у розробку ефективних механізмів регулювання імміграційної політики, що сприятимуть стабільному післявоєнному відновленню та економічному зростанню України.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження Костеннікова Д. М. полягає у їхній здатності трансформувати систему публічного управління імміграційною політикою в Україні. Запропоновані механізми та рекомендації вже апробовано в роботі Головного управління Державної міграційної служби в Сумській області, що підтверджується офіційними документами (довідка №5901.2/59.3-24 від 16 вересня 2024 р.), а також інтегровані у навчальний процес у ННІ «Інститут державного управління» ХНУ ім. В. Н. Каразіна (акт від 04 вересня 2024 р.). Отримані результати дозволяють оптимізувати адміністративні процеси, підвищити прозорість і оперативність прийняття рішень.

Автор продемонстрував, що новаторські підходи, зокрема використання цифрових платформ, можуть стати основою для розробки адаптивної імміграційної стратегії, що сприятиме залученню

висококваліфікованих кадрів та підтримці післявоєнного відновлення. Практична апробація дослідження підтверджує його значення для вдосконалення державної політики, забезпечення більш ефективного використання ресурсів та створення сприятливого середовища для інтеграції іноземних громадян.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Відповідність дисертаційної роботи Костеннікова Д. М. встановленим вимогам підтверджується комплексним аналізом як внутрішніх, так і зовнішніх стандартів академічної доброчесності, що забезпечує повну відповідність роботи сучасним науковим критеріям та нормативно-правовим вимогам. Робота має традиційну структуру, що включає анотацію, зміст, вступ, три розділи з висновками, список використаних джерел та додатки, що дозволяє чітко відобразити логіку вирішення поставлених завдань. Виклад матеріалу здійснено у високому науковому стилі, який характеризується послідовністю, ясністю та виваженістю, що забезпечує легкість сприйняття тексту та його доступність для широкого кола фахівців. Автор дотримується встановлених вимог, зокрема, вимог Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 (у редакції від 12.07.2019 р.), що гарантує не лише відповідність роботи формальним стандартам, але й її високу методологічну строгість. Комплексний підхід до аналізу літературних джерел, офіційних нормативно-правових документів та даних провідних міжнародних організацій (таких як ОЕСР, Європейська комісія, Світовий банк) дозволив сформулювати достовірні наукові висновки, що знаходять підтвердження в публікаціях автора.

Дотримання академічної доброчесності перевірено сучасними антиплагіатними системами, що засвідчує самостійність і оригінальність проведеного дослідження. Таким чином, дисертаційна робота Костеннікова Д. М. відповідає всім встановленим вимогам, демонструючи високий рівень якості викладу, структурованості та методологічної обґрунтованості.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Незважаючи на загальну високу наукову та практичну цінність дослідження, викладеного в дисертації Дмитра Костеннікова, деякі положення викликають дискусійні зауваження, що потребують додаткового роз'яснення та уточнення.

1) Загальна структура роботи добре продумана, але в деяких розділах можна було б покращити логічні переходи між теоретичними засадженнями та практичними рекомендаціями, що допомогло б підвищити читабельність тексту.

2) Автор узагальнює впливові теорії публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили (див. параграф 1.1 та 1.2), проте залишаються відкритими питання щодо інтеграції цих теоретичних положень із сучасними цифровими технологіями. Зауважується, що для підвищення наукової ваги дослідження було б корисно провести додатковий аналіз того, як новітні технології, такі як блокчейн та штучний інтелект, можуть трансформувати традиційні теорії регулювання міграції. Необхідно конкретизувати, які нові концепції можуть виникнути при синтезі класичних теоретичних підходів із цифровими інструментами. Це дозволить розробити більш адаптивну та інноваційну модель державного регулювання, що враховує специфіку сучасного глобального цифрового середовища. Рекомендовано розглянути приклади успішної інтеграції цифрових технологій у регуляторну практику інших країн та адаптувати їх до українських умов, що сприятиме більш глибокій теоретичній аргументації та практичній ефективності запропонованої моделі.

3) Автор дисертації посилається на апробацію своїх результатів через публікації та участь у наукових заходах, що свідчить про теоретичну обґрунтованість розроблених механізмів. Однак, для більшої практичної цінності дослідження важливо розширити дискусію стосовно адаптації механізмів на основі конкретного практичного досвіду, отриманого в різних регіонах України. Зокрема, варто уточнити, як були модифіковані

запропоновані підходи з урахуванням специфіки локальних економічних, соціальних і культурних умов, а також як інтерпретовано результати пілотних проектів, що проводились у провінційних центрах. Такий аналіз дозволить не лише підтвердити ефективність механізмів, а й визначити ключові показники їх успішності, що дозволить швидко реагувати на виявлені проблеми. Конкретизація процесу апробації сприятиме адаптації механізмів до реальних потреб місцевих громад, що є важливим для інтеграції інноваційних ідей у систему публічного управління.

Загалом, зазначені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки дисертації, а навпаки, вказують на можливості для подальшого вдосконалення і розширення дослідження, що сприятиме більш ефективному впровадженню інноваційних технологій у систему публічного управління.

Загальні висновки.

Представлена дисертаційна робота Костеннікова Дмитра Михайловича на тему «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну», що подана здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування» – є завершеною науковою працею, яка виконана на дуже актуальну тему. Дисертація містить наукову новизну та практичну цінність. Дисертація не містить наочних ознак порушення академічної доброчесності.

Структура та зміст дистанційної роботи розкривають тему наукового дослідження та відповідає спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування». Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р. «Порядок присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Костенніков Дмитро Михайлович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора

філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент –

доцент кафедри економічної політики
та менеджменту ННІ «Інститут
державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна,
кандидат наук з державного
управління, доцент

Віктор КОСЕНКО

КОСЕНКО ВІКТОР ВІКТОРОВИЧ

Результат перевірки підпису

Підпис вірний

П.І.Б.

КОСЕНКО ВІКТОР ВІКТОРОВИЧ

РНОКПП

2788804498

Організація (установа)

ФІЗИЧНА ОСОБА

Код ЄДРПОУ

Посада

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)

15:40:31 27.02.2025

Сертифікат виданий

КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер

5E984D526F82F38F04000000F86F9D01CF250C06

Тип носія особистого ключа

Захищений

Алгоритм підпису

dstu4145

Тип підпису

Кваліфікований

Формат підпису

CAAdES-T

Сертифікат

Кваліфікований

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Наталії Статівці, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента – доцента кафедри трудових ресурсів та підприємництва Національного університету водного господарства та природокористування, кандидата економічних наук, доцента **Олійник Олени Олександрівни** на дисертаційну роботу Костеннікова Дмитра Михайловича «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Обрана тема дослідження має значення для формування сучасної імміграційної політики України, оскільки Україна зараз перебуває у критично важливому етапі в гострій фазі війни і спроб відновлення, де демографічні виклики та зниження кількості економічно активного населення стають серйозними перепонами для сталого розвитку зараз і надалі. В умовах повномасштабної війни та супутнього економічного виснаження, Україна втрачає значну частину свого трудового потенціалу. У такій ситуації ключовим завданням стає не лише повернення українських мігрантів з-за кордону, але й активне залучення кваліфікованих іммігрантів, зокрема представників діаспори, цифрових кочівників та працівників західних компаній, які можуть принести інноваційний імпульс для

економічного відновлення. Сучасні глобальні процеси, зокрема стрімка цифровізація та зростання конкуренції за таланти, створюють умови, в яких країни, здатні швидко адаптувати свої системи залучення кадрів до новітніх технологій, отримують переваги на вітчизняному та міжнародному ринках праці. Це обумовлює необхідність розробки комплексної стратегії, яка поєднує ефективні механізми публічного регулювання, спрямовані на інтеграцію кваліфікованої робочої сили в економіку країни, що стає вирішальним чинником для післявоєнного відновлення.

Актуальність теми дослідження також підкріплюється зростаючою роллю цифрових технологій у модернізації управлінських процесів. Сучасні інтегровані цифрові платформи із використанням штучного інтелекту, блокчейну та аналітики великих даних, відкривають нові можливості для підвищення прозорості, оперативності та ефективності публічного врядування. Такий підхід дозволяє не лише вдосконалити процедури прийняття управлінських рішень, але й забезпечує координацію між різними державними та приватними структурами. Особливо важливо враховувати досвід зарубіжних країн, де імміграційна політика спрямована на залучення висококваліфікованих працівників, що підтверджується змінами у міграційних стратегіях США, Швеції та Великобританії. Для України розробка нових, ефективних механізмів регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили є необхідною умовою для забезпечення її конкурентоспроможності та інтеграції у глобальні економічні процеси. Отже, вибір цієї теми є обґрунтованим як з точки зору необхідності впровадження інноваційних технологій у сфері публічного управління, так і з огляду на критичну потребу у залученні та інтеграції кваліфікованих кадрів для повоєнного відновлення України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження реалізовано в рамках фундаментальної теми

«Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального інноваційного розвитку» (№ 0116U007247), що передбачало розробку рекомендацій до кафедральних звітів з питань залучення іммігрантів. Одночасно, робота охоплює прикладну тему «Розвиток сільських територій України в умовах децентралізації: виклики та можливості» (№ 0119U001388), де автор підготував рекомендації до наукового звіту щодо цифрових кочівників і аналізу стану ринку праці. Це забезпечує інтеграцію теоретичних підходів і практичних інновацій, що свідчить про значний внесок автора як позаштатного молодшого наукового співробітника.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. присвячене розробці інноваційних механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну, що набуває особливої актуальності в умовах післявоєнного відновлення країни та гострих демографічних викликів. Робота має чітку структуру, вирізняється логічністю та послідовністю: починається зі вступу, який окреслює актуальність теми, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, а також описує використану методологію, що ґрунтується на сучасних загальнонаукових та спеціальних підходах. Чітка структура забезпечує можливість аналізу як теоретичних засад, так і практичних аспектів імміграційної політики України.

Перший розділ дослідження фокусується на теоретико-методологічних основах регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. Автор узагальнює найбільш впливові теорії та концепції, що визначають підходи до публічного регулювання, та проводить детальний аналіз їх сучасного прояву в Україні у 2022–2024 роках. Особливу увагу приділено групуванню факторів успіху інтеграції іммігрантів, визначенню ключових індикаторів та розробці мотиваційного механізму, орієнтованого на залучення категорії «власників бізнесу цифрових кочівників». Цей підхід є доволі оригінальним і

розкриває певний потенціал для перегляду імміграційних процесів.

Другий розділ присвячено аналізу сучасної державної політики, нормативно-правового та інституційного забезпечення імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили. Дисертант порівнює український досвід із кращими міжнародними практиками, що використовуються в країнах Європейського Союзу, США та інших розвинених країнах світу. Детально розглянуто історичний контекст, сучасні тенденції, а також виклики, з якими стикаються українські органи влади. Результати цього розділу демонструють як позитивні зміни, так і існуючі прогалини в імміграційній політиці.

У третьому розділі розроблено інноваційні механізми удосконалення публічного регулювання імміграційної політики. Автор пропонує оновлену модель організаційно-інтеграційного механізму, що включає єдиний комплекс заходів, відібраних на основі кращої практики та українського досвіду. Цей комплекс охоплює три напрямки реалізації: інтеграцію іммігрантів у місцеві громади, підвищення ефективності державного управління через координацію міжвідомчої взаємодії та управління репатріацією. Запропоновані ідеї підтримані результатами численних публікацій автора, що опубліковані у фахових виданнях, а також тезами конференцій (2019-2024 рр.), що свідчить про їх практичну орієнтованість.

Особлива увага приділяється інтеграції цифрових технологій у запропоновані механізми. Автор використовує сучасні цифрові платформи, штучний інтелект і блокчейн для оптимізації процесів управління, що забезпечує адаптивність системи до змін у зовнішньому середовищі та підвищення прозорості прийняття управлінських рішень. Такий підхід дозволяє врахувати глобальні тенденції цифровізації та зростання конкуренції за таланти, що є критично важливим для залучення кваліфікованих фахівців. Публікації автора, як-от статті в журналах «Актуальні проблеми державного управління» та «Аспекти публічного управління», демонструють практичну значимість розроблених концепцій.

Загалом, дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. вирізняється доволі високою науковою оригінальністю та структурною послідовністю, що забезпечує глибоке розуміння складної проблематики публічного регулювання імміграції. Завдяки комплексному підходу та інтеграції сучасних цифрових технологій, дослідження створює передумови для формування нової стратегії залучення та інтеграції кваліфікованої робочої сили, що є необхідним для стабільного відновлення та економічного розвитку України.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. представляє собою комплексне дослідження, спрямоване на вирішення актуального науково-практичного завдання з подальшого удосконалення механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну для потреб її післявоєнного відновлення. Метою дослідження є науково-теоретичне обґрунтування механізмів публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили в Україну та її подальша інтеграція і використання у процесах післявоєнного відновлення України. Поставлена мета зумовила виконання таких завдань.

Автор розглядає існуючі інструменти регулювання імміграції, виявляє їхні недоліки та пропонує нові підходи, що дозволяють адаптувати систему до сучасних глобальних трендів і внутрішніх викликів. Одним із головних наукових здобутків є уперше обґрунтований мотиваційний механізм публічного регулювання, спеціально орієнтований на залучення «власників бізнесу цифрових кочівників». Цей механізм розроблено на основі аналізу сучасних тенденцій цифрової економіки, що дозволяє створити сприятливі умови для приїзду іноземних фахівців, здатних сприяти економічному відновленню України.

Другим важливим результатом, який є прикладом удосконалення

існуючих підходів, є використання єдиного комплексу заходів для стимулювання офіційного працевлаштування іммігрантів. Автор демонструє конфігурацію цього комплексу за трьома напрямками – інтеграція іммігрантів у місцеві громади, підвищення ефективності державного управління через координацію міжвідомчої взаємодії та управління репатріацією.

Третім здобутком, який є науковим результатом «удосконалено» є систематизація компонентного складу механізму публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. Автор уточнює ролі суб'єктів ініціювання, відповідальних за виконання органів, а також визначає ключові ресурсні та політичні обмеження, що впливають на ефективність реалізації даної системи.

Дослідження також дістало подальшого розвитку за напрямом узагальнення теоретичних засад регулювання імміграції, що дозволило встановити фундамент для формування комплексної моделі публічного управління. Аналіз історичного контексту та сучасних тенденцій показав, що імміграційна політика України потребує глибокої реформи, орієнтованої на забезпечення стабільного економічного зростання і соціальної згуртованості. Автор звертає увагу на необхідність адаптації законодавчої бази до сучасних глобальних трендів, що включає цифровізацію, впровадження сучасних технологій і розробку ефективних механізмів стимулювання імміграції. Це дозволяє відобразити комплексність викликів, з якими стикається країна, і сформулювати рекомендації щодо посилення фінансової підтримки, оптимізації міжвідомчої координації та розробки сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій.

Автор пропонує інтеграцію єдиної інформаційної платформи для координації дій між державними і приватними суб'єктами, що забезпечує оперативність прийняття рішень та підвищує прозорість управлінських процесів. Розроблений механізм дозволяє адаптуватися до змін у глобальному середовищі, що є критично важливим для України, яка стикається з викликами війни і потребує швидких рішень. Цей підхід

демонструє потенціал цифровізації як ключового інструменту модернізації імміграційної політики та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну.

Ще одним важливим результатом є формулювання рекомендацій щодо удосконалення державної імміграційної політики, яке ґрунтується на аналізі результативності існуючих державних програм. Автор підкреслює необхідність створення сприятливого законодавчого середовища для імміграції, спрощення адміністративних процедур, надання податкових пільг та активного залучення приватного сектора до процесів інтеграції висококваліфікованих іммігрантів. Ці рекомендації допомагають вирішити проблему міжвідомчої координації, що є однією з ключових перешкод на шляху до ефективного регулювання імміграції.

Не менш важливим результатом є аналіз узгодженості державних програм із національними пріоритетами та євроінтеграційними вимогами. Автор детально аналізує сучасне законодавство та інституційне забезпечення імміграційної політики, виявляючи основні прогалини в фінансуванні та міжвідомчій координації. На основі цього аналізу розроблено конкретні рекомендації щодо посилення нормативно-правової бази, оптимізації процедур та залучення додаткових ресурсів для забезпечення стабільного та ефективного регулювання імміграційних процесів в Україні. Результати аналізу підтверджують, що сучасний механізм публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили потребує значних реформ, що дозволять Україні адаптуватися до нових глобальних викликів та забезпечити стійке економічне зростання в післявоєнний період.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. характеризується достатньою методологічною обґрунтованістю. Це забезпечено використанням широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів.

Дисертант аналізує сучасну нормативно-правову базу України, доповіді міжнародних організацій та результати досліджень провідних вітчизняних і зарубіжних вчених. Завдяки системному аналізу, порівняльним дослідженням, логічній дедукції та синтезу отримані наукові положення мають високу достовірність. У роботі чітко визначено ключові компоненти механізму публічного регулювання імміграції, що дозволяє не лише охопити правову, економічну, соціальну та політичну складові, але й запропонувати конкретні інструменти для їх адаптації в сучасних умовах. Структура дисертації, що складається зі вступу, трьох розділів із відповідними висновками, списку використаних джерел і додатків, свідчить про логічну послідовність і повноту дослідження проблеми.

Результати дослідження були успішно апробовані шляхом публікацій у фахових наукових виданнях, виданнях, що індексуються у Web of Science, а також шляхом участі у міжнародних конференціях. Автор має як одноосібні публікації, так і публікації у співавторстві. Це свідчить як про його ініціативу і професійне зростання як вченого, так і про практичну значущість отриманих результатів дослідження. Автор обґрунтовує необхідність використання інтегрованих цифрових технологій в механізмах регулювання імміграції висококваліфікованої робочої сили, що забезпечують оперативність і прозорість прийняття управлінських рішень, а також розробляє рекомендації щодо створення сприятливого законодавчого середовища.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Практична значущість отриманих результатів дисертаційного дослідження Костеннікова Д. М. виражається в можливості їх впровадження для подальшого удосконалення державної імміграційної політики. Автор надає конкретні рекомендації щодо оптимізації нормативно-правового забезпечення та підвищення міжвідомчої координації, що вже були

апробовані у діяльності Головного управління Державної міграційної служби в Сумській області (згідно довідки від 16 вересня 2024 р.). Результати дослідження інтегровані в освітній процес шляхом використання в межах лекційного матеріалу дисциплін «GR-менеджмент: взаємодія з органами влади» та «Міжсекторальна політика та аналіз її ефективності», що підтверджує їхню актуальність та практичну користь. Розроблені підходи до цифровізації управлінських процесів, спрямовані на створення адаптивної системи публічного управління, здатної ефективно реагувати на виклики сучасного ринку праці, забезпечують основні умови для стабільного післявоєнного відновлення та модернізації державного сектора України.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Аналіз дисертаційної роботи та супутніх публікацій автора свідчить про повну відповідність встановленим науковим стандартам та вимогам академічної доброчесності. Робота виконана без жодних ознак порушень, фальсифікації або фабрикації тексту, що підтверджується як внутрішнім рецензуванням, так і зовнішніми перевітками за допомогою сучасних антиплагіатних систем. Дисертація ґрунтується на ретельному аналізі наукових джерел, офіційних нормативних документів та результатів досліджень, що дозволяє забезпечити високу достовірність і обґрунтованість отриманих висновків.

Структура роботи відповідає вимогам до оформлення наукових досліджень. Вона складається з анотації, змісту, вступу, трьох основних розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Такий послідовний виклад матеріалу забезпечує чіткість логічного ланцюга дослідження та дозволяє легко орієнтуватися в його змісті. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 (у редакції від 12.07.2019 р.), що гарантує відповідність

роботи якості, прийнятій у вищій освіті країни.

Стиль викладу матеріалу є науковим, логічним і водночас доступним для розуміння широкому колу фахівців. Автор дотримується стандартів академічного стилю, що дозволяє забезпечити чіткість і зрозумілість викладених ідей та результатів дослідження. Завдяки структурованості і виваженості стилю, дисертація викликає зацікавленість до визначеної проблематики. Комплексний підхід до вирішення поставлених завдань, а також дотримання всіх вимог до оформлення і методологічної послідовності, свідчать про високу якість роботи, що робить її вагомим внеском у розвиток сучасних наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Водночас, дисертаційна робота містить дискусійні положення:

В параграфі 1.1 автор визначає кваліфіковану робочу сила як специфічно розвинуту здатність до праці, яка використовується людиною для виробництва матеріальних благ, створення інформації тощо (С. 36). Однак таке визначення є дещо узагальненим і потребує подальшої деталізації. Зокрема, варто було б виокремити рівень освіти, наявність професійних компетенцій, досвід, адаптивність до змін у цифровому середовищі тощо. Така деталізація посилює дисертаційну роботу з огляду на її тему, мету та об'єкт дослідження.

В параграфі 1.3 автор узагальнює кращі інструменти інтеграції кваліфікованих іммігрантів. В цьому контексті варто було б визначити роль діаспори в сформованому рейтингу як важливого (та дешевого) інструменту інтеграції іммігрантів. Це посилює обґрунтування факторів успіху політики інтеграції, які є оптимальними для сучасної повоєнної України (табл. 1.6), зокрема щодо менторських програм, а також напряму «Інтеграція іммігрантів у місцеві громади» параграфу 3.2.

В параграфі 2.3 автор декларує відповідність, часткову відповідність та невідповідність імміграційних політичних ініціатив стратегічним цілям України, викладених у різних стратегічних документах. Варто було б деталізувати які саме стратегічні документи та стратегічні цілі аналізувались задля посилення обґрунтування необхідності провадження пропонованих автором регуляційних механізмів.

Автор в параграфі 3.2 пропонує стратегію дій за трьома напрямками реалізації організаційно-інтеграційного механізму державного регулювання в імміграційній сфері після війни, що включає інтеграцію іммігрантів у місцеві громади, підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії та управління репатріацією. Щодо останнього, дисертант оцінює збільшення темпів репатріації на 25-27% та додатковий приріст ВВП на рівні 1,5-2% щорічно. Пропоновані прогностичні значення потребують додаткового обґрунтування, зокрема відображення ефекту економічного мультиплікатора, що підвищило б практичну цінність роботи.

Параграфи 1.2 і 2.2 містять аналіз міжнародного досвіду у сфері публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. Водночас автору варто було б детальніше розкрити механізми адаптації міжнародних підходів до специфіки українського законодавства, соціально-економічних умов та умов воєнного стану. Зокрема, необхідно визначити, які елементи є універсальними, а які вимагають суттєвої модифікації задля ефективної інтеграції в українську систему публічного регулювання імміграції. Такий підхід підвищив би практичну цінність дисертаційного дослідження.

Однією з ключових ідей дисертації є створення синергії між залученням кваліфікованих іноземних фахівців та реінтеграцією і репатріацією українців, що повертаються з-за кордону. Автор аргументує, що ефективна міграційна політика має враховувати обидва ці процеси як взаємодоповнюючі елементи, здатні сприяти економічному відновленню країни. Проте дисертації бракує конкретних прикладів та моделей, які демонструють, як можна інтегрувати ці два підходи на практиці. Було б

доцільно розглянути механізми спільних інтеграційних програм, що забезпечують не тільки адаптацію новоприбулих іммігрантів, а й створюють стимули для повернення українців із-за кордону. Такий підхід забезпечить більш збалансоване використання людського капіталу, що є критично важливим для відновлення економіки України в післявоєнних умовах.

Водночас, дискусійні положення не впливають на загальну позитивну характеристику дисертаційного дослідження. Такі коментарі підкреслюють актуальність, комплексність та складність обраної проблематики, а пропозиції автора є важливим кроком до більш ефективного використання інноваційних інструментів у сфері публічного регулювання імміграції задля стимулювання подальшого розвитку наукової думки в цій царині.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Костеннікова Дмитра Михайловича «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну», подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування», охоплює вкрай затребувану тематику. Сформульовані положення мають вагомий науковий новизну й практичну значущість, а також не виявляють ознак недотримання академічної доброчесності.

Структура та зміст дисертаційної роботи розкривають тему наукового дослідження та відповідають спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування». Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р. «Порядок присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Таким чином, автор Костенніков Дмитро Михайлович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора

філософії за спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –
доцент кафедри трудових ресурсів та
підприємництва Національного
університету водного господарства та
природокористування,
доцент, кандидат економічних наук

Олена ОЛІЙНИК

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 14:15:55 16.02.2025

Назва файлу з підписом: Олійник О.О._відгук офіційного опонента на дис. Костеннікова Д.М.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 47.1 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Олійник О.О._відгук офіційного опонента на дис. Костеннікова Д.М.docx
Розмір файлу без підпису: 43.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ОЛІЙНИК ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

П.І.Б.: ОЛІЙНИК ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 3065116128

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 14:15:54 16.02.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E7922E0128545405

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Наталії Статівці, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» **Терещенко Діни Акрамівни** на дисертаційну роботу Костеннікова Дмитра Михайловича «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

1) Обґрунтування вибору теми дослідження.

Сучасна ситуація в Україні, що формується під впливом тривалої війни та гострих демографічних викликів, вимагає радикальних підходів до вирішення проблеми скорочення економічно активного населення. Зважаючи на значне зниження чисельності робочої сили, що супроводжується еміграцією та втратою кваліфікованих кадрів, країна потребує розробки нових механізмів залучення та інтеграції висококваліфікованих спеціалістів. Дана тема є надзвичайно актуальною, оскільки сучасні глобальні тенденції, зокрема зростаюча конкуренція за таланти і швидка цифрова трансформація, створюють умови, за яких країни, що впроваджують інноваційні механізми залучення кваліфікованої робочої сили, здобувають стратегічну перевагу. Для України, що переживає кризу через воєнні дії, важливо не лише повернути

власних співвітчизників, але й активізувати приток іноземних експертів, зокрема представників діаспори та цифрових кочівників. Таким чином, вибір теми обумовлений необхідністю розробки комплексної стратегії, яка б ефективно інтегрувала іноземних фахівців у національну економіку та сприяла післявоєнному відновленню країни.

Обґрунтування актуальності теми також полягає у зростаючій ролі цифрових технологій, які відкривають нові можливості для підвищення прозорості, ефективності та оперативності державного управління. Використання інтегрованих цифрових платформ дозволяє створити адаптивну систему, здатну швидко реагувати на зміни в економічних і соціальних умовах, що є критично важливим у період післявоєнного відновлення. Сучасний світ свідчить про зростання конкуренції між країнами за залучення кваліфікованої робочої сили, і Україна, маючи значний потенціал і природні ресурси, повинна скористатися цією нагодою. Технологічна інтеграція, зокрема через впровадження штучного інтелекту, блокчейну та аналітики великих даних, може оптимізувати процеси прийняття рішень у сфері імміграційної політики, забезпечуючи координацію між державними та приватними структурами. В сукупності, обрана тема є не лише науково цікавою, але й має високий практичний потенціал для розвитку інноваційних механізмів публічного регулювання імміграції, що дозволять забезпечити сталий розвиток економіки України в умовах глобальних викликів та післявоєнного відновлення.

2) Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота виконувалася в рамках фундаментальної теми науково-дослідної роботи «Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального інноваційного розвитку» (№ 0116U007247), де здобувач підготував рекомендації до щорічних звітів наукових кафедр, що стосуються сутності і складу організаційного механізму залучення іммігрантів. Ці рекомендації

створюють базу для впровадження сучасних підходів у взаємодії державних структур із бізнес-сектором та забезпечують інноваційне регулювання міграційних процесів.

Одночасно дослідження проводилося в межах прикладної теми науково-дослідної роботи «Розвиток сільських територій України в умовах децентралізації: виклики та можливості» (№ 0119U001388). У цьому напрямку автор розробив рекомендації до наукового звіту, що аналізують стан ринку праці з урахуванням залучення цифрових кочівників, і пропонують стратегії оптимізації інтеграційних процесів. Важливо, що дана робота виконувалася як позаштатна діяльність молодшого наукового співробітника, що свідчить про активну участь автора у формуванні новітніх концепцій публічного управління. Такий підхід забезпечує практичну орієнтацію результатів, які сприятимуть подальшій модернізації імміграційної політики та розвитку сільських територій України, інтегруючи передові наукові підходи та інноваційні технології в систему державного управління.

3) Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. присвячене комплексному аналізу та вдосконаленню механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні, що набуває особливої актуальності в умовах післявоєнного відновлення та демографічної кризи. Робота має класичну і чітко структуровану будову, що включає вступ, три основні розділи з підрозділами, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. У вступі детально обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено її методологічну базу, завдання, об'єкт і предмет дослідження, а також окреслено сучасний контекст, в якому імміграційна політика набуває стратегічного значення. Автор спирається на широкий спектр інформаційних джерел, зокрема, на офіційну нормативно-правову базу України, доповіді міжнародних організацій (ОЕСР, UNHCR, Європейська комісія, Світовий

банк) та академічні праці провідних вчених, що дозволяє сформулювати ґрунтовне наукове підґрунтя дослідження.

Перший розділ роботи зосереджується на теоретико-методологічних основах публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили. У цьому розділі автор узагальнює найбільш впливові теорії та концептуальні засади, що стосуються регулювання імміграційних процесів, та проводить детальний аналіз їх сучасного прояву в Україні у період 2022–2024 років. Особливу увагу приділено методології виокремлення та групування факторів успіху інтеграції прибулих кваліфікованих іммігрантів. Уточнено теоретичну основу для побудови мотиваційного механізму в цій сфері. Автор також уточнює компонентний склад існуючих механізмів регулювання, визначає суб'єкт ініціювання, відповідальні органи, основні ресурсні та політичні обмеження, що дозволяє чітко окреслити потенціал трансформації існуючих процесів.

Другий розділ присвячено аналізу сучасної державної політики та нормативно-правового забезпечення імміграції кваліфікованої робочої сили, де автор порівнює український досвід із кращими світовими практиками. Проведено експерес-аналіз історичного контексту та сучасних тенденцій, що визначають ефективність регулювання імміграційних процесів. Особлива увага приділяється узгодженості державних програм і стратегій із національними пріоритетами розвитку та євроінтеграційними цілями. Розглянуто різні підходи до оцінки ефективності державної політики, що базуються на інституційній, правовій та економічній взаємодії між центральними органами влади, міністерствами та Фондом державного майна. Завдяки цьому дослідження демонструє наявність як позитивних тенденцій, так і суттєвих прогалів, які потребують подальшої корекції та удосконалення.

Третій розділ спрямовано на розробку інноваційних механізмів удосконалення публічного регулювання імміграційної політики. Автор пропонує оновлений організаційно-інтеграційний механізм, що включає комплекс заходів для стимулювання офіційного працевлаштування

іммігрантів. Цей механізм базується на аналізі кращих практик, виявлених як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками, і передбачає впровадження трьох груп фінансово недорогих публічно-управлінських новацій, які можуть набути співфінансування з державного бюджету України. Дисертант надає обґрунтування щодо логіки забезпечення синергії між інтеграційними процесами, що дозволяє створити адаптивну систему публічного управління, спрямовану на вирішення імміграційних і демографічних викликів.

Практична значущість дослідження підтверджується широкою апробацією результатів, що відображено в публікаціях автора, включаючи статті у фахових виданнях та участь у міжнародних наукових заходах, що свідчить про високий рівень наукової новизни та актуальності запропонованих рішень для сучасної української державної політики.

4) Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертаційне дослідження Костеннікова Д. М. вирішує важливе науково-практичне завдання удосконалення механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили, що є ключовим фактором для післявоєнного відновлення України. Основною метою дослідження було створення інноваційної моделі, яка б дозволила не лише залучати висококваліфікованих спеціалістів з-за кордону, а й сприяла б їхній успішній інтеграції у національну економіку, забезпечуючи стійке економічне зростання та соціальну стабільність. У результаті, автор сформував комплекс оригінальних наукових результатів, що включають пункти новизни і положення у висновках.

1) Першим здобутком (категорія новизни «уперше») є розробка мотиваційного механізму для залучення іммігрантів, зокрема цифрових кочівників, що ґрунтується на аналізі сучасних тенденцій ринку праці та інтеграції іноземних експертів. Цей механізм дозволяє визначити ключові критерії ефективності та стратегії інтеграції, що є основою для оновлення

державної міграційної політики України.

2) Другим важливим результатом використання єдиного комплексу заходів для стимулювання офіційного працевлаштування іммігрантів, який включає три групи публічно-управлінських новацій, що можуть бути співфінансовані з державного бюджету. Це дозволяє оптимізувати інтеграційні процеси через чітку координацію між місцевими громадами, державними органами та приватним сектором.

3) Третім результатом (категорія новизни «удосконалено») є уточнення компонентного складу існуючого механізму публічного регулювання імміграції, який містить визначення суб'єктів ініціювання, органів, відповідальних за виконання, та основних ресурсних і політичних обмежень. Завдяки цьому вдосконаленню, автор дає можливість окреслити перспективи трансформації механізму в умовах подолання наслідків війни. Четвертим здобутком (категорія: дістало подальшого розвитку) є комплексна оцінка узгодженості державних програм із національними пріоритетами та євроінтеграційними вимогами, що дозволяє визначити критичні проблеми та розробити рекомендації щодо подальшої оптимізації імміграційної політики.

4) П'ятий результат (категорія новизни «дістало подальшого розвитку») стосується впровадження цифрових технологій у механізми публічного регулювання. Автор обґрунтовує використання єдиної цифрової платформи, яка сприятиме оптимізації процесів прийняття рішень, підвищенню прозорості та ефективності управління. Шляхом інтеграції сучасних інноваційних інструментів, зокрема штучного інтелекту і блокчейн-технологій, розроблено механізм, здатний адаптуватися до стрімких змін у глобальному контексті.

5) Шостим важливим здобутком є формулювання рекомендацій щодо вдосконалення державної імміграційної політики. Автор пропонує створення сприятливого законодавчого середовища, спрощення адміністративних процедур та впровадження фінансових стимулів для залучення висококваліфікованих іммігрантів. Ці рекомендації мають

стратегічне значення, оскільки забезпечують не тільки економічне відновлення, а й соціальну інтеграцію, що підтверджується аналізом результатів апробації запропонованих заходів у публікаціях автора.

б) Нарешті, сьомим результатом є продовження дуже дискусійної і складної ідеї (параграфи 3.2 і 3.3) пошуку балансу між залученням нових талантів і реінтеграцією українців, яка передбачає створення єдиної платформи для взаємодії та обміну досвідом між іммігрантами і репатріантами. Цей підхід сприяє зниженню конкуренції за робочі місця та забезпечує ефективне використання людського капіталу, що є критично важливим для відновлення країни.

5) Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Аналіз анотацій, основного тексту та публікацій Костеннікова Д.М. свідчить про високий рівень обґрунтованості та достовірності отриманих результатів. Наукові положення, висновки і рекомендації ґрунтуються на комплексному застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема системного аналізу, порівняльного дослідження, логічної дедукції та синтезу. Ретельне обґрунтування теоретичних засад доповнено практичними прикладами з міжнародного досвіду, що забезпечує високу новизну роботи. Отримані висновки відповідають чітко сформульованим цілям та завданням дослідження, підтверджуючи їхню актуальність для удосконалення імміграційної політики в умовах післявоєнного відновлення України.

Часткова практична спрямованість результатів підтверджується широкою апробацією і публікаційною активністю автора у престижних наукових виданнях як в Україні, так і за кордоном протягом понад шести років. Спроби впровадити свої оригінальні підходи, зокрема, інтеграція цифрових технологій у механізми регулювання, дає можливість забезпечити більш ефективну (за задумом, але це вимагає підтвердження) адаптацію

імміграційної політики до сучасних глобальних викликів.

Розроблені рекомендації спрямовані на оптимізацію нормативно-правового поля, покращення міжвідомчої координації та створення сприятливих умов для залучення кваліфікованих кадрів. Таким чином, отримані наукові результати демонструють не лише високий теоретичний потенціал, а й практичну застосовність, що є вагомим внеском у модернізацію державної політики імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні.

6) Практична значущість результатів дисертаційного дослідження

Практична значущість результатів дослідження Костеннікова Д. М. полягає в їхній безпосередній застосовності для реформування імміграційної політики України. Розроблені підходи вже враховано при формуванні планів роботи Головного управління Державної міграційної служби в Сумській області, що підтверджується офіційними довідками (довідка №5901.2/59.3-24 від 16 вересня 2024 р.), а також включено до навчальних матеріалів дисциплін, які викладаються у ННІ «Інститут державного управління» (акт від 04 вересня 2024 р.). Запропоновані методико-практичні рекомендації спрямовані на оптимізацію процесів залучення та інтеграції кваліфікованих іммігрантів, що особливо актуально в умовах післявоєнного відновлення та демографічних викликів. Ці результати мають потенціал для застосування як на державному, так і на регіональному рівнях, сприяючи підвищенню ефективності публічного управління та створенню умов для залучення іноземних інвестицій, що є критично важливим для стійкого економічного зростання.

7) Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Аналіз дисертаційної роботи Костеннікова Д. М. та супутніх публікацій

не виявив порушень академічної доброчесності, фальсифікації чи фабрикації тексту. Робота відповідає всім вимогам сучасної наукової практики, заснованим на загальнонаукових і спеціальних методах дослідження. Дисертація має традиційну структуру, що включає анотацію, зміст, вступ, три розділи з висновками, список використаних джерел та додатки. Виклад матеріалу здійснено в науковому стилі, який характеризується чіткою логічною послідовністю, високою зрозумілістю та виваженістю, що сприяє легкому сприйняттю тексту та викликає зацікавленість у читачів.

Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 (у редакції від 12.07.2019 р.), що гарантує її відповідність сучасним стандартам академічного письма. Структурна організація роботи дозволяє ефективно відобразити логіку вирішення поставлених завдань, що є важливим аспектом методологічної строгості дослідження. Завдяки високому рівню академічної доброчесності та відповідності встановленим вимогам, дисертація Костеннікова Д. М. є його посильним внеском у розвиток сучасних досліджень у сфері публічного управління.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Тим не менш, робота не є досконалою і ідеальною: вона містить положення, які викликають професійну і наукову дискусію:

1) Параграф 1.1 дисертації містить узагальнення найважливіших теорій публічного регулювання імміграції, однак для підвищення наукової ваги дослідження варто розширити аналіз інтеграції цих теорій із сучасними цифровими технологіями. Необхідно дослідити, як традиційні теоретичні підходи можуть бути доповнені новими цифровими інструментами, такими як штучний інтелект, блокчейн і хмарні обчислення, для створення гнучких та адаптивних моделей регулювання. Це дозволить не лише підтвердити новизну роботи, а й визначити потенціал для розвитку нових концепцій у сфері

публічного управління імміграцією, що відповідають глобальним тенденціям і специфіці післявоєнного відновлення України. Таким чином, запропоновані моделі можуть стати базою для подальших досліджень і практичного впровадження інноваційних рішень у цій сфері.

2) Запропоновані заходи, що передбачають фінансові недержавні публічно-управлінські новації, мають потенціал для покращення імміграційної політики, але їхня практична реалізація потребує додаткового аналізу. Автор окреслює фінансові стимули, проте варто деталізувати, як ці стимули будуть забезпечені у бюджетних рамках, враховуючи обмеженість державних ресурсів у післявоєнний період. Необхідно розглянути питання довгострокової економічної стійкості запропонованих заходів, проаналізувати можливості залучення додаткових іноземних інвестицій і державних грантів.

3) Окрім того (і у контексті з попереднім зауваженням), доцільно оцінити, як впровадження фінансових стимулів може вплинути на розвиток місцевих підприємств і створення нових робочих місць. Такий підхід забезпечить більш комплексне розуміння економічних аспектів імміграційної політики та сприятиме формуванню ефективної стратегії інтеграції кваліфікованої робочої сили в українську економіку.

4) Інтеграція цифрових технологій, зокрема використання штучного інтелекту та блокчейну, є одним із ключових наукових здобутків дослідження (параграф 3.2 і параграф 3.3). Автор вказує на потенціал цих технологій для оптимізації публічного управління імміграцією, але залишається потреба у глибшому аналізі технічних та правових викликів, що можуть виникнути при їх впровадженні. Варто детально розглянути, як цифрові платформи можуть бути інтегровані з існуючими державними системами, забезпечуючи оперативний обмін інформацією між різними відомствами та підвищуючи прозорість процесів.

Загалом, подані зауваження не лише не знижують високої оцінки роботи, але й відкривають нові перспективи для поглиблення та розширення дослідження. Завдяки цьому з'являються додаткові можливості для

якіснішого опрацювання теоретичних підходів і пришвидшення запровадження інноваційних технологій у систему державного управління.

8) Загальний висновок.

Подана наукова праця Костеннікова Дмитра Михайловича «Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну» (на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування») порушує надзвичайно актуальне науково-практичне завдання і пропонує його вирішення. Дисертація демонструє наукову новизну, практичну цінність і не містить ознак порушення академічної доброчесності. Її структура та зміст повністю відповідають вимогам чинних нормативних документів МОН та Кабінету Міністрів України, що підтверджує високий рівень виконаної роботи. Її автор Костенніков Дмитро Михайлович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –
професор кафедри соціології і публічного
управління Національного технічного
університету «Харківський політехнічний
інститут», доктор наук з державного
управління, професор

Діна ТЕРЕЩЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 10:13:02 14.02.2025

Назва файлу з підписом:

Терещенко_Д_А_відгук_офіційного_опонента_на_дис_Костеннікова.docx.p7s

Розмір файлу з підписом: 49.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису:

Терещенко_Д_А_відгук_офіційного_опонента_на_дис_Костеннікова.docx

Розмір файлу без підпису: 31.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

П.І.Б.: ТЕРЕЩЕНКО ДІНА АКРАМІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2382906943

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:13:02 14.02.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E75024015FEDA505

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CADES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CADES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00